

Hvor Foucault nærmest indgår på pensumlister for alle dele af psykologistudiet, og ikke mindst også på andre fag såsom samfundsvidenskab, så er en anden teoretiker en hel del mere usynlig, i hvert fald på pensumlisterne. Denne teoretiker er ingen mindre end Carl Gustav Jung (1875-1961), som de fleste af os kender tilbage fra gymnasiets – eller HF's psykologi på C-niveau, hvor han blev præsenteret sidestillet med Freud og Maslow. Dette finder jeg ganske interessant, fordi jeg dengang ikke kendte navne som; Carl Rogers, Daniel Stern eller Michel Foucault, hvis teorier, mit kendskab til, er steget betydeligt i takt med min stigende akademiske viden. Hvorimod er Jung og diverse drømmetydnings teorier røget ud med det gymnasiale spildevand fra min "ikke-akademiske" fortid.

Ironisk nok, så erindrer jeg dog at selv samme gymnasielærer der lærte mig om Jung og var en brændende fortaler for gestaltterapi, som hun udover sin akademiske baggrund også havde taget en uddannelse i, så udover at være dansk – og psykologi-lærer arbejdede hun sideløbende som gestalt-terapeut, var en af hoved-årsagerne til at jeg fik øjnene op for psykologi-studiet. Når jeg ser tilbage på min dengang "ikke-akademiske" naivitet, og ikke havde et begreb om hvad der var videnskabeligt, og hvad der ikke var, så synes jeg egentlig at denne begejstrede idealisme, som kendetegnede mine drømme for fremtiden, stod utrolig smuk i sin upolerede - og uspolerede stil. Men nu har jeg været tilknyttet "akademiet" i over to år, og jeg er blevet så akademisk, at jeg nu vender øjne når min frisør fortæller mig, at hun også drømmer om at læse psykologi, og at hun lige har afsluttet et AMU kursus i giraf – og hyæne sprog, hvorefter hun frimodigt spørger, om jeg evt. kan dybde-analysere hendes seneste drøm? Tja, så sidder jeg så der, har nok allermost lyst til at finde et ny frisør, hvor jeg så vil undlade at fortælle, at jeg læser psykologi, men håret skal jo klippes, så jeg indleder en længere monolog om søvnstadier og dennes neurologiske grundlag, som jeg pudsigt nok har skrevet synopsis i. Det er kun mig der taler, og min frisør lytter forholdsvist interesseret. Jeg bliver lettere euforisk, mens jeg åbner for sluserne af min tilegnede viden, underligt nok så er det som om at min klippende lytter, på trods af en venlig men påtaget høflighed, ikke er synderligt interesseret. Mens jeg betaler for klipningen, nævner hun lige kort, at giraf – og hyæne kurset var enormt spændende, og at hun i næste uge starter på et jungiansk drømme-tydningskursus. Jeg smiler venligt, men er udmærket klar over, at vi kommer fra to forskellige verdener...

Jeg forlader frisør-salonen med to frustrationer; Den første skyldes formentlig faglig stolthed (som jeg beklageligvis må se i øjnene, at jeg har tilegnet mig efter kun 5 semestre), "men hvorfor er det lige at psykologer bliver sidestillet med Carl Mar Møller og diverse selvhjælps-bøger?" Den anden frustration modstrider ironisk nok den første, "men hvorfor kan jeg som psykologistuderende ikke relatere optimalt til ikke-akademiske mennesker, og hvordan skal det så gå, når jeg engang er en færdiguddannet fuld-blods akademiker?" Mens jeg låser min cykel op, bliver jeg næsten eksistentielt frustreret omkring hvad meningen er med mit studie; denne fornemmelse af at "misse" pointen med, hvad der egentlig var min hensigt med at læse til psykologi. Det går op for mig, at jeg sidder i et dilemma (og i dette øjeblik priser jeg mig lykkelig for Jens Bertelsens pædagogiske psykologi-undervisning om læringens dilemma...); Jeg vil på den ene side gerne studere akademisk og tilegne mig akademisk tankegang, men samtidig så vil jeg kunne relatere og tale ligeværdigt med alle mennesker. Ja, mit dilemma hedder; Hovedet i himlen og fødderne på jorden!! Så lad det være med den tilgang jeg bevæger mig ind i tematikken omkring den usynlige teoretiker: Carl Gustav Jung

Jeg husker stadig, før jeg var gammel i KUAs gange, da jeg som dengang 2 dage gammel psykologistuderende blev præsenteret for "Forum for alternativ psykologi" som en del af rus-uge-

forløbet. To unge mennesker med hør-tøj og rasta-hår fortalte mig, at det var for dårligt, at institut for psykologi i København ikke har Jung på pensum, mens det psykologiske institut i Århus har. Jeg kan dog informere andre, der også sad som pur-unge russere med et større kendskab til Jung end til Foucault, at Århus universitet har selv samme udbud af Jung på pensumlisterne som Københavns universitet, hvilket kun er i faget; Personlighedspsykologi på BA, og dette udbud begrænser sig til 4½ side i "*Personlighedspsykologi*", Bertelsen, P., 2002.

Jeg ønsker dog ikke med denne artikel, at angribe instituttets prioritering af teoretikere på pensum, da jeg et eller andet sted mener, at en sådan debat bør finde sted i et andet forum, særligt fordi jeg jo befinder mig i dette dilemma, hvor jeg jo godt kan lide at have mit hoved med på det akademiske niveau. Jeg undrer mig blot over, hvordan Foucault blev erklæret for "akademisk-egnet" og Jung for "ikke-egnet", særligt når Jung er bedre kendt blandt "læg-mænd" end Foucault er. Foucault er blevet placeret ved hovedet i den akademiske himmel, mens Jung ligger ved de fødder, som jeg jo gerne vil beholde på jorden for at kunne være en dygtig psykolog. Derfor ønsker jeg med denne artikel, at forsøge at sætte fokus på nogle af Jungs tanker, som jeg mener er interessante for at kunne have "hovedet i himlen og benene på jorden". Pia Skogemann siger i "Er jeg en sommerfugl, der drømmer?" (1992); *Jeg har lært af Jung, at før hver drømmetolkning skal man glemme alt, hvad man har lært. Tanken er god nok, mener jeg: analytikeren skal undgå at blive dogmatisk, stereotyp og rutinemæssig i sine fortolkninger.* Jeg tror, at det er samme princip, jeg bør tilstræbe, når jeg vil nærme mig Jungs tanker; At vælge "benene på jorden", at vælge at tilnærme mig viden med denne naivitet og uspolerethed, som jeg egentlig også ønsker skal kendetegne mig i min tilgang til mennesker. Ikke for mange forudfattede meninger og fasttømrede holdninger, der låser mig i at nå den viden og de mennesker, som jeg ønsker at nå.

Hvem er Carl Gustav Jung?

Jung var schweizer, og han tog en medicinsk eksamen på University of Basel Medical School, hvor hans medicinske afhandling omhandlede det psykologiske grundlag for det okkulte. Jung specialiserede sig i psykiatri, og han både forskede, underviste og privat-praktiserede. Jung var i mange år Freuds "kronprins", men i 1913 der skete der en bittert splittelse mellem dem, som gjorde at de ikke sås i de resterende 26 år af Freuds liv. Ligesom Freud brugte Jung også sig selv i udviklingen af sine teorier, det var f.eks. under en dybsindig mid-livskrise, der næsten drev ham til vanvid, at han udviklede sine ideer om det kollektive ubevidste, fordi han i denne periode blev konfronteret med sit eget ubevidste. Som han selv udtrykker det; *The years when I was pursuing my inner images were the most important in my life – in them everything essential was decided. It all began then; the later details are only supplements and clarifications of the material that burst forth from the unconscious, and first swamped me. It was the prima materia for a lifetime's work* (Counselling and therapy, Nelson-Jones, R., 2001).

Formålet med Jungs dybdepsykologi var *at komme i stadig bedre og dybere kontakt med sit kollektive ubevidste og at kunne give slip og lade sit liv lede af den organisation ('selvet'), der ligger heri* (Personlighedspsykologi, Bertelsen, P., 2002). Jungs personlighedsmodel takseres som værende først og fremmest psykodynamisk deterministisk dog med en smule af psykodynamisk libertarianisme. Han mener, at personligheden består af arketyper i det kollektive ubevidste, som er en slags medfødte "rå-programmer", der skal færdig-programmeres i livets konkrete samspil. I sin personlighedsmodel opererer Jung med modsætningen og balancen/ubalancen mellem disse arketyper som grundskabelonerne til personlighedens store strukturer. Arketypiske grundformer som persona, skyggen, animus og anima er dem, det tydeligst karakteriserer personligheden. *I livets*

første halvdel "bobler" arketyperne op fra det kollektive ubevidste og bliver til komplekser og mønstre i det personlige ubevidste. De finder udtryk i forskellige bevidste oplevelser og handlinger. Ego 'et er stadig ensidigt fokuseret omkring forskellige ikke helt sammenhængende sider af personligheden: persona, animus/anima osv. – disse brudte flader i personligheden fremtræder på skift alt efter personligheden. Selvet er kun meget diffust og ikke særligt organiserende. Hvorimod i anden halvdel af livet er selvet samlende, afbalancerende og organiserende. Kontakten med det ubevidste bliver mere intens og giver et meget mere sammenhængende oplevelses – og handlingsliv, som ikke længere er brudt alt efter personligheden som i livets første halvdel (frit citeret "Personlighedspsykologi", Bertelsen, P., 2002).

Man ser en tydelig Freudiansk indflydelse på meget af Jungs arbejde; Drømmetydning og arbejdet med det ubevidste og bevidste. Mens klient-behandler forholdet var en del anderledes, ikke kun p.g.a. adskillige rygter om, at Jung skulle have haft seksuelle forhold til flere af sine klienter, men Jung mente, at analyse er en dialog der involverer to partnere. *Jung (1961) wrote: "Analysis is a dialogue involving two partners. Analyst and patient sit facing one another, eye to eye; the doctor has something to say, but so does the patient"* (Counselling and therapy, Nelson-Jones, R., 2001).

Jungs teorier er omfattende, og de burde beskrives lang mere detaljeret, end jeg gør her. Jeg vil dog fokusere lidt mere på nogle af Jungs tanker, som har præget hans teorier. En af de jungianske tanker der fascinerer mig en del, er den der lagde grund for bruddet med Freud; Det var Freuds hjertesag: hans seksualteori, som han ønskede at gøre til et dogme. Et dogme var for Jung, en indiskutabel bekendelse, som opstilles for at undertrykke enhver tvivl. Den har intet med videnskab at gøre, kun med personligt magtbegær. Freud ville at Jung aldrig måtte opgive seksualteorien, den skulle være et urokkeligt bolværk mod "den sorte slamflod af okkultisme". *Det var det stød, der ramte livsnerven i vores venskab. Jeg vidste, at jeg aldrig ville affinde mig med det. Det Freud forstod ved okkultisme, var så godt som identisk med det, filosofi og religion inklusive den nyopdukkede parapsykologi havde at sige om sjælen. Mig forekom seksualteorien at være lige så "okkult", dvs. en ubevidst dog mulig hypotese som så mange andre spekulative opfattelser. En videnskabelig sandhed var for mig en i øjeblikket tilfredsstillende hypotese, men ingen trosartikel for tid og evighed* (Jung – Tekst og tanker, 1984). Det Jung mente var, at seksualteorien var blevet en religion for Freud. Freud som altid kategorisk viste hen til sin irreligiøsitet, havde i stedet for den forkastede Gud indsat seksualiteten som dominerende billede.

Når jeg læser tekster af Jung, om end jeg ikke nødvendigvis deler samme livssyn og verdensbillede som han, så fascineres jeg af hans ironiske skrivestil og denne common-sense tankegang der præger en så belæst tænker. Jeg fascineres også af, denne evne til at gribe forskellige tematikker an uden at tage afsæt i et bestemt dogme eller en fasttømret holdning, hvorvidt denne "åbenhed mod verden" uden tillid til endegyldige sandheder så var det rette livsfilosofi kan diskuteres, men den gav Jung en frihed til at angribe mange tabubelagte tematikker. Selvom Jung, som Freud, ikke anerkendte en religion som værende endegyldig sand, så anerkendte han i høj grad menneskets jagt efter en sjæl. *Great innovations never comes from above; they come invariably from below; just as trees never grow from the sky downward, but upward from the earth, however true it is that their seeds have fallen from above. The upheaval of our world and the upheaval in consciousness is one and the same. Everything becomes relative and therefore doubtful. And while man, hesitant and questioning, contemplates a world that is distracted with treaties of peace and pacts of friendship, democracy and dictatorship, capitalism and Bolshevism, his spirit yearns for an answer that will allay the turmoil of doubt and uncertainty* (Modern Man in Search of a Soul, Jung, C.G., 1933). Denne erkendelse kræver en åbenhed mod det overnaturlige, som også kendetegnede Jung, men jeg

må dog erkende at denne åbenhed næsten gik hen og blev Jungs eget dogme, da han betegner de religiøse symboler som psykologiske natursandheder opstået i det kollektive ubevidste, som er menneskets ubevidste sjælelige aktivitet der udgår fra den samme ubevidste "ånd" (Jung – tekster og tanker, 1984).

Jung var en åndelig ikke-troende, han anerkendte det åndelige i mennesket; man kan nok gå så vidt til at sige, at hans næsten dyrkede det, men troen blev aldrig en del af hans verdensbillede. Jeg tror, at det er derfor, at Jung selv endte med at blive "dogmatisk" i sin fremstilling af sin teori om det kollektive ubevidste, for på en eller andet måde formåede han aldrig at hæfte denne åndelighed på noget; Den fløj for al tid rundt som et frit-flyvende planet i et ubevidst kosmos. Det er måske derfor, at Jung er placeret ved vore ikke-akademiske fødder, fordi hans teorier beskriver denne sjælelighed og åndelighed, som de fleste mennesker antager at de har, men den forbliver i et ikke-akademisk ubevidste. Hvorvidt om dette er grund nok til at udlade ham fra vores akademiske pensum-liste, ønsker jeg egentlig ikke at tage stilling til, men jeg må dog erkende, at selvom jeg finder Jung interessant og fascinerende, så mener jeg, at på trods af denne fokusering på det sjælelige og åndelige, så er det som om, at han rammer ved siden af målet; Meget tæt på, så tæt på at man næsten tror, at han rammer, men alligevel ved siden af, for hvordan kan åndelighed eksistere uden tro? Og i så fald, hvad kan åndelighed bruges til uden tro? Udover at efterlade "det moderne menneske på jagt efter en sjæl" i et endnu større eksistentielt vakuum, hvor hans ånd længes endnu mere efter svar.